

Секція 5

Облік, аудит і оподаткування діяльності підприємства

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИВАННЯ Ў ЗАПАСИ

Пархоменка К.Я.

*Навуковы кіраўнік: Бучык Т.А., к.э.н., дацэнт
Палескі дзяржаўны ўніверсітэт*

Інвестыцыі ў запасы – гэта велізарныя актывы большасці прамысловых і гандлёвых прадпрыемстваў, і важна, каб запасамі кіравалі эфектыўна, каб гэтыя інвестыцыі не станавіліся неапраўдана вялікімі. Прадпрыемства павінна вызначаць аптымальны ўзровень інвестыцый у запасы, хоць пры гэтым яно сутыкаецца з двума супярэчлівымі патрабаваннямі: неабходна мець запасы для бесперабойнага вытворчасці і рэалізацыі; неабходна пазбягаць лішкаў запасаў, якія патрэбныя, але павялічваюць рызыка састарэння.

Пры аналізе інвестыцый у запасы важна выбраць мадэль дазваляе вызначыць аптымальны ўзровень інвестыцый у запасы. Прапануем разгледзець некаторыя з гэтых мадэляў, характарыстыка якіх прадстаўлена ў табліцы 1.

Табліца 1 - Характарыстыка мадэляў, якія вызначаюць аптымальны ўзровень інвестыцый у запасы

Мадэль	Характарыстыка
Мадэль эканамічна абгрунтаванай патрэбнасці ў запасах (EOQ)	Матэматычная мадэль EOQ вызначае аптымальны аб'ём запасаў зыходзячы з мэты мінімізацыі выдаткаў на іх набыццё і захоўванне пры задавальненні прагназуемага попыту на гэтыя тавары. Гэтыя выдаткі вар'іруюцца ў залежнасці ад замоўленага колькасці
Мадэль планавання патрэбнасці ў матэрыялах (MRP)	Уяўляе сабой камп'ютэрную інфармацыйную сістэму, прызначаную для апрацоўкі заказаў і графіка фарміравання запасаў, які залежыць ад попыту на прадукцыю кампаніі. MRP прызначана для адказу на тры пытанні: што, колькі і калі неабходна
Сістэма "дакладна ў тэрмін" (JIT)	У сістэме JIT санкцыянаванне вытворчасці дэталі, якая павінна вырабляцца на кожным рабочым месцы, генеруецца шляхам патрабавання на дэталь, выходнага з наступнага працоўнага месца на вытворчай лініі
Метад ABC	Класіфікуе групы тавараў у запасах у залежнасці ад іх важнасці. Найбольшая ўвага надаецца таварах групы "А", самым дарагім, меншае таварах менш дарагім (група "В"). Самым танным таварам з групы "С" надаецца найменшую ўвагу
Мадэль з фіксаваным узроўнем запасу	Складаецца ў тым, што на складзе ёсць максімальны пажаданы запас прадукцыі, патрэба ў гэтай прадукцыі памяншае яе колькасць на складзе, і як толькі колькасць дасягне парогавага ўзроўню, месціцца новая заказ. Аптымальны памер заказу выбіраецца такім чынам, каб колькасць прадукцыі на складзе зноў раўняўце максімальна пажаданаму запасе

Мадэль з фіксаваным інтэрвалам часу паміж замовамі	Працуе наступным чынам: з зададзенай перыядычнасцю размяшчаецца заказ, памер якога павінен папоўніць ўзровень запаса да максімальна пажаданага запаса
Мадэль "Мінімум - Максімум"	Працуе наступным чынам: кантроль за ўзроўнем запасаў робіцца перыядычна, і калі пры праверцы высветлілася, што ўзровень запасаў менш або роўны парогавага ўзроўню, то робіцца заказ
Мадэль Ёілсана	Дадзеная мадэль, вызначае аптымальны аб'ём замоўных запасаў, які дазваляе мінімізаваць агульныя зменныя выдаткі, звязаныя з замовай і захоўваннем запасаў

Нататка: Крыніца: ўласная распрацоўка.

Абагульніўшы дадзеныя з прыведзенай вышэй табліцы, можна зрабіць выснову, што ў сучасных рэаліях у Рэспубліцы Беларусь больш эфектыўна за ўсё выкарыстоўваць Мадэль Ёілсана, так як на нашу думку мадэль Ёілсана з'яўляецца найпростай мадэллю кіравання запасамі і апісвае сітуацыю закупкі прадукцыі ў вонкавага пастаўшчыка, якая прадугледжвае цэлы шэраг дапушчэнняў, якія, тым не менш, не занадта абмяжоўваюць магчымасці яе практычнага прымянення: мадэль ўжываецца для аднаго канкрэтнага віду тавару, колькасць якога бесперапынна вымяраецца; ўзровень попыту на тавар вядомы, сталы на працягу часу і незалежны; тавар вырабляецца або закупляецца асобнымі партыямі; заказ прыходзіць асобнай пастаўкай; час дастаўкі і затраты па заказе трывалыя; расход запасаў бесперапынны; не разглядаецца выпадак дадатковай пастаўкі тавару; не разглядаецца выпадак зніжкі за вялікі аб'ём пастаўкі.

Варта адзначыць, што на практыцы ўжываюцца і іншыя мадэлі кіравання запасамі, прычым выбар канкрэтнай мадэлі залежыць ад спецыфікі бізнэсу і іншых якія ўплываюць фактараў.

Такім чынам, кожная з разгляданых вышэй методык кантролю запасаў накіравана на мінімізацыю сумарных выдаткаў на папаўненне і захоўванне вытворчых запасаў пры зададзеным узроўні надзейнасці забеспячэння імі. Таксама, важным аспектам ацэнкі эфектыўнасці інвеставання ў запасы з'яўляецца адсочванне прапанаваных паказчыкаў у дынаміцы, ўлік рызык, звязаных з захоўваннем пэўных тавараў. Вынікі прапанаваных паказчыкаў дапамогуць вызначыць нам, наколькі эфектыўным было тое ці іншае інвестыцыйнае ўкладанне.

Літаратура:

1. Лукинский В. У. Актуальныя праблемы фарміравання тэорыі ўпраўлення запасамі. СПб.: СПбГИЭУ, 2011.
2. Токманев С. В. Эвалюцыя эканамічнай тэорыі і практыкі ўправлення запасамі: манаграфія. Тальяці: Полиар, 2015.